

83

Internationale bevoegdheid via de Nederlandse ankergedaagde – waar ligt de grens?

Rechtbank Rotterdam

21 september 2022, nr. C/10/618313/HA ZA

21-415, ECLI:NL:RBROT:2022:7549

(mr. Hofmeijer-Rutten, mr. Van Essen,

mr. Van Velzen)

Noot mr. T.L. Schasfoort, mr. J. Wind

Internationale rechtsmacht. Ankergedaagde. Pluraliteit van gedaagden. Samenhangende vorderingen. Voorzienbaarheid. Misbruik van procesrecht. Misbruik van bevoegdheid. Foreign direct liability claims.

[Rv art. 7 lid 1; Brussel I bis Verordening art. 8 lid 1]

De rechtbank oordeelt dat haar op grond van art. 7 lid 1 Rv rechtsmacht toekomt ten aanzien van het Braziliaanse Braskem SA. Drie Nederlandse entiteiten van het Braskem-concern fungeren als ankergedaagden. Alhoewel de Nederlandse entiteiten niet betrokken waren bij het vermeend onrechtmatig handelen, is het volgens de rechtbank voorzienbaar voor Braskem SA dat zij – als topholding van het Braskem-concern – voor de Nederlandse rechtbank zou kunnen worden gedagvaard.

1. [Persoon 1],
2. [persoon 2],
3. [persoon 3],
4. [persoon 4],
5. [persoon 5],
6. [persoon 6],
10. [persoon 7],
12. [persoon 8],
13. [persoon 9],
14. [persoon 10],
15. [persoon 11],

allen wonende te Maceió, Brazilië, eisers in de hoofdzaak, verweerders in het incident, advocaat mr. M.N. van Dam te Amsterdam, tegen

1. de rechtspersoon naar buitenlands recht *Braskem S.A.* te Camaçari, Brazilië,
2. *Braskem Netherlands B.V.* te Rotterdam,
3. *Braskem Netherlands Finance B.V.* te Rotterdam,
4. *Braskem Netherlands Inc. B.V.* te Rotterdam, gedaagden in de hoofdzaak, eiseressen in het incident, advocaat mr. F.E. Vermeulen te Amsterdam.

Eisers in de hoofdzaak, verweerders in het incident, zullen hierna gezamenlijk worden aangeduid als eisers.

Gedaagden in de hoofdzaak, eiseressen in het incident, zullen hierna gezamenlijk worden aangeduid als gedaagden en afzonderlijk als Braskem SA, Braskem NL, Braskem NL Finance en Braskem NL Inc. Braskem NL, Braskem NL Finance en Braskem NL Inc zullen hierna gezamenlijk worden aangeduid als de Braskem NL entiteiten.

1. De procedure (...; red.)

2. Inleiding

Deze zaak houdt verband met aardbevingen die in maart 2018 en volgens eisers ook in februari 2018 plaatsvonden in bepaalde delen van Maceió, een stad in de staat Alagoas in Brazilië. Door deze aardbevingen is schade ontstaan aan onder meer wegen, woningen en andere gebouwen. Eisers stellen dat de aardbevingen zijn veroorzaakt door mijnbouwactiviteiten van Braskem SA en dat zij door deze aardbevingen schade hebben geleden. Eisers houden gedaagden hoofdelijk aansprakelijk voor deze schade. Gedaagden hebben nog geen inhoudelijk verweer gevoerd, want er moeten volgens hen eerst beslissingen genomen worden over voorvragen. Over die voorvragen wordt in dit vonnis beslist. Het gaat dan om de internationale rechtsmacht van deze rechtbank en om de vraag of deze zaak moet worden aangehouden in verband met procedures in Brazilië.

3. De feiten

In dit stadium van de procedure neemt de rechtbank de volgende feiten tot uitgangspunt, voor zover relevant voor de geschilpunten in het incident.

Gedaagden

3.1. Braskem SA staat aan het hoofd van het Braziliaanse petrochemische concern Braskem (het Braskem-concern). Het Braskem-concern heeft vestigingen over de hele wereld en maakt – kort gezegd – uit natuurlijke grondstoffen petrochemische producten, zoals fossiele brandstoffen, kunststoffen en biomaterialen.

3.2. Braskem NL is een op 28 september 2006 opgerichte dochtervennootschap van Braskem SA. Braskem NL fungeert onder meer als holdingvennootschap voor de werkmaatschappijen van het Braskem-concern buiten Zuid-Amerika. Daarnaast heeft Braskem NL operationele activiteiten; zo levert zij grondstoffen aan het Braskem-concern ten behoeve van de productie van petrochemische producten en verkoopt zij in Brazilië, Duitsland, Mexico en de Verenigde Staten van Amerika geproduceerde petrochemische producten door aan klanten in Europa en Azië.

3.3. Braskem NL Finance is een op 17 november 2014 opgerichte dochtervennootschap van Braskem NL. Braskem NL Inc is een op 18 december 2014 opgerichte dochtervennootschap van Braskem NL. Beide zijn financieringsmaatschappijen die als doel hebben het aangaan van financiële transacties; zowel het aantrekken van vreemd vermogen van investeerders als het verstrekken van leningen binnen het Braskem concern.

De mijnbouwactiviteiten

3.4. Braskem SA exploiteerde in de Braziliaanse staat Alagoas zoutmijnen ten behoeve van de productie van PVC. De eerste zoutmijn werd in de jaren '70 in gebruik genomen. In mei 2019 zijn de laatste vier zoutmijnen gesloten. In de tussenliggende periode zijn door Braskem SA in totaal 35 zoutmijnen in Alagoas geëxploiteerd.

De aardshokken

3.5. In maart 2018 en volgens eisers ook in februari 2018 werden aardshokken gevoeld in Maceió. De aardshokken veroorzaakten een grote ravage in de (woon)wijken Pinheiro, Mutagne, Bom Parto en Bebedouro. Er ontstond schade aan onder meer wegen, woningen en andere gebouwen. Honderden gezinnen zijn vanwege instortingsgevaar gedwongen hun woning te verlaten. Ondernemers hebben hun onderneming moeten staken.

De procedures in Brazilië

3.6. Naar aanleiding van de aardshokken is Braskem SA in Brazilië in tal van procedures betrokken.

3.7. Zo zijn verschillende collectieve procedures, zogenaamde Civil Public Actions (kortweg CPA's), aanhangig gemaakt tegen Braskem SA, waaronder (i) een collectieve procedure ter vergoeding van materiële en immateriële schade van de bewoners in de door de aardshokken getroffen regio ("Residents CPA") en (ii) een collectieve procedure ter vergoeding van de sociaalecologische schade geassocieerd met de aardshokken ("Socio-Environmental CPA").

3.8. In zowel de Residents CPA als de Socio-Environmental CPA zijn schikkingen bereikt. Die schikkingen zijn door de Braziliaanse rechter geratificeerd. Beide CPA's zijn daarmee beëindigd.

3.9. Een eerste schikking in de Residents CPA werd op 3 januari 2020 door Braskem SA ondertekend ("Residents Schikking") en op dezelfde dag door de Braziliaanse rechter geratificeerd. Braskem SA verplichtte zich daarmee om – kort gezegd – het Financial Compensation and Relocation Support Program (het "PCF-Programma") uit te voeren. Dit PCF-Programma bestaat uit 2 fases; een verhuisfase, waarin Braskem SA bewoners binnen de "protected area" helpt bij hun verhuizing naar een andere woning en bepaalde kosten daarvoor vergoedt, en de schadevergoedingsfase, waarin een aanbod tot geldelijke compensatie wordt gedaan. Daarbij wordt geprobeerd om overeenstemming te bereiken over de door Braskem SA te betalen vergoeding van materiële en immateriële schade conform de in het PCF-Programma overeengekomen kaders.

3.10. Voor degenen die niet instemmen met het aanbod van Braskem SA voor geldelijke compensatie in het kader van het PCF-Programma (onder wie eisers) bestaat de mogelijkheid om "liquidation proceedings" in te leiden bij de Braziliaanse overheidsrechter.

4. Het geschil in de hoofdzaak

Eisers vorderen dat de rechtbank, bij vonnis voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad, kort en zakelijk weergegeven:

voor recht verklaart dat gedaagden gezamenlijk en/of ieder voor zich onrechtmatig hebben gehandeld jegens eisers en aansprakelijk zijn voor de daardoor geleden en nog te lijden schade;

gedaagden hoofdelijk veroordeelt tot vergoeding aan eisers van de als gevolg van het onrechtmatig handelen van gedaagden door eisers geleden schade, op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;

gedaagden hoofdelijk veroordeelt in de kosten van het geding, de nakosten daaronder begrepen, vermeerderd met de wettelijke rente.

5. *Het geschil in het incident*

5.1. Gedaagden vorderen dat de rechtbank bij vonnis, voor zover de wet dat toelaat uitvoerbaar bij voorraad:

primair

i. zich onbevoegd verklaart om kennis te nemen van de vorderingen van eisers, althans eisers niet-ontvankelijk verklaart in hun vorderingen, althans deze vorderingen afwijst in de preliminaire fase, althans de vordering van eisers die reeds een individuele schikkingsovereenkomst met Braskem SA hebben gesloten in deze preliminaire fase afwijst;

subsidiar

de behandeling van de hoofdzaak aanhoudt totdat (a) bij onherroepelijke uitspraak is beslist op de door eisers in Brazilië aanhangig gemaakte individuele procedures tegen Braskem SA en (b) het collectieve schikkingsprogramma ten aanzien van elk van de eisers is afgerond, doordat ofwel een individuele schikking met een eiser is bereikt, ofwel een eiser Braskem SA heeft geïnformeerd (I) het schikkingsvoorstel onherroepelijk af te wijzen en (II) geen procedure in Brazilië aanhangig te zullen maken tegen Braskem SA en/of de Braskem NL entiteiten;

meer subsidiar

tussentijds hoger beroep toestaat;

in alle gevallen

eisers hoofdelijk veroordeelt in de kosten van dit incident, de nakosten daaronder begrepen, vermeerderd met wettelijke rente.

5.2. Eisers concluderen tot afwijzing van de incidentele vorderingen bij vonnis voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad, met hoofdelijke veroordeling van gedaagden in de kosten van het incident.

6. *De beoordeling in het incident*

6.1. De incidentele vorderingen van gedaagden, zoals hiervoor onder 5.1 weergegeven, strekken – kort gezegd – primair tot onbevoegdverklaring wegens het ontbreken van internationale

rechtsmacht (dan wel het op andere gronden nu reeds eindbeslissingen nemen) en subsidiair tot aanhouding van de zaak wegens litispendingie en/of connexiteit.

Internationale rechtsmacht

6.2. Vooropgesteld wordt dat, nu de Braskem NL entiteiten in Nederland gevestigd zijn, de rechtbank rechtsmacht heeft ten aanzien van deze gedaagden op grond van de in artikel 2 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) opgenomen hoofdregel. Dit staat tussen partijen overigens ook niet ter discussie. In geschil is of aan de rechtbank ook ten aanzien van Braskem SA rechtsmacht toekomt.

6.3. Bij het onderzoek ter beantwoording van de vraag of aan de rechtbank ten aanzien van Braskem SA rechtsmacht toekomt, is uitgangspunt dat Verordening (EU) Nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (hierna: Brussel I bis-Vo) niet van toepassing is, omdat Braskem SA geen woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie. Ook andere internationale regelingen op het gebied van de rechterlijke bevoegdheid missen in deze zaak toepassing.

6.4. Dat betekent dat de internationale bevoegdheid van de rechtbank beoordeeld dient te worden aan de hand van de in de artikelen 1-14 Rv neergelegde regels van Nederlands gemeen internationaal privaatrecht. Voor de uitleg van deze artikelen zijn de in Brussel I bis-Vo opgenomen artikelen met een vergelijkbare inhoud niet zonder betekenis, omdat de Nederlandse wetgever blijkens de wetgeschiedenis bij de totstandkoming van de artikelen 1-14 Rv heeft willen aansluiten bij (voorlopers van) de Brussel I bis-Vo en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) daarover.

6.5. De rechter die onderzoekt of hem rechtsmacht toekomt, moet zich bij dit onderzoek niet beperken tot de stellingen van de eiser, maar moet acht slaan op alle hem ter beschikking staande gegevens over de tussen partijen bestaande rechtsverhouding en, in voorkomend geval, (ook) op de stellingen van de gedaagde. Het onderzoek naar de rechtsmacht mag dus niet plaatsvinden op basis van enkel de door de eisende partij gekozen grondslag van haar vordering.

6.6. De voorspelbaarheid van rechterlijke beslissingen, de rechtszekerheid en de eisen van een doelmatige rechtsbedeling verlangen dat de nationale rechter zich over zijn eigen bevoegdheid kan uitspreken zonder dat hij de zaak ten gronde hoeft te onderzoeken. Indien de gedaagde de stellingen van de eiser betwist, hoeft de rechter in het kader van de bepaling van zijn bevoegdheid geen gelegenheid te geven voor bewijslevering met betrekking tot de zowel voor de bevoegdheid als voor de gegrondheid relevante feiten, omdat daarmee op het onderzoek naar de gegrondheid van de vorderingen zou worden vooruitgelopen. Hieruit volgt dat de rechter zich bij beantwoording van deze vraag in beginsel beperkt tot een *prima facie* oordeel.

6.7. Het hierboven weergegeven beoordelingskader geldt ook, wanneer de Nederlandse rechter het *commune internationaal privaatrecht* toepast bij de beantwoording van de vraag of hem rechtsmacht toekomt, zodat ook dan, zoals hier aan de orde, slechts een *prima facie* oordeel wordt gegeven.

Artikel 7 Rv

6.8. Eisers hebben betoogd dat de rechtbank op grond van artikel 7 Rv ten aanzien van Braskem SA rechtsmacht toekomt, onder verwijzing naar de Braskem NL entiteiten als ankergedaagden.

6.9. Nu de Nederlandse rechter ten aanzien van de Braskem NL entiteiten rechtsmacht heeft, komt hem deze op grond van artikel 7 lid 1 Rv ook toe ten aanzien van Braskem SA, mits tussen de vorderingen tegen de onderscheiden gedaagden een zodanige (feitelijke en juridische) samenhang bestaat dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling rechtvaardigen.

6.10. Artikel 7 lid 1 Rv is gebaseerd op (de voorloper van) artikel 8 aanhef en onder 1 Brussel I bis-Vo. Dat artikelonderdeel bepaalt dat een verweerder voor het gerecht van de woonplaats van een andere verweerder in een lidstaat kan worden opgeroepen op voorwaarde dat er tussen de vorderingen een zo nauwe band bestaat dat een goede rechtsbedeling vraagt om hun gelijktijdige behandeling en berechting, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke berechting van de zaken onverenigbare beslissingen worden gegeven.

6.11. Uit de jurisprudentie van het HvJEU volgt dat het aan de nationale rechter is om, rekening houdend met alle relevante elementen van het dossier, te beoordelen of de verschillende bij hem

ingestelde vorderingen samenhangend zijn en dus of er in geval van afzonderlijke berechting gevaar voor onverenigbare beslissingen bestaat.

6.12. Het gevaar van onverenigbare beslissingen moet worden begrepen als het gevaar van tegenstrijdige beslissingen. De rechtsgrondslag van de vorderingen zal de rechter in zijn beschouwing moeten betrekken, waarbij niet is vereist dat de vorderingen dezelfde rechtsgrondslag hebben. Overeenstemming van de rechtsgrondslag vormt echter wel een relevante factor bij de beoordeling of de verschillende vorderingen samenhangend zijn. Verder geldt dat beslissingen niet reeds tegenstrijdig kunnen worden geacht in de zin van artikel 8 Brussel I bis-Vo op grond van enkele divergentie in de beslechting van het geschil; vereist is dat deze divergentie zich voordoet in het kader van eenzelfde situatie, feitelijk en rechtens. Daarbij kan van belang zijn of de gedaagden onafhankelijk van elkaar hebben gehandeld. Wanneer de tegen de verschillende gedaagden ingestelde vorderingen verschillende rechtsgrondslagen hebben (bijvoorbeeld een verschil in toepasselijk recht), staat dat op zichzelf niet aan toepassing van artikel 8 Brussel I bis-Vo in de weg, mits voor de gedaagden voorzienbaar was dat zij konden worden opgeroepen in de lidstaat waarin een van hen zijn woonplaats heeft.

6.13. Mede in het licht van de uitleg die aan artikel 8 Brussel I bis-Vo gegeven wordt, dient artikel 7 Rv als uitzondering op de hoofdregel van artikel 2 Rv restrictief te worden uitgelegd. Dit hangt samen met het uitgangspunt dat regels omtrent nationale rechtsmacht een hoge mate van voorspelbaarheid dienen te hebben. Het is niet in het belang van de rechtszekerheid als men van tevoren geen redelijke inschatting kan maken van de jurisdicties waarin men zou kunnen worden gedagvaard in verband met een bepaalde gedraging.

6.14. Gedaagden hebben aangevoerd dat aan de rechtbank jegens Braskem SA geen rechtsmacht toekomt, omdat er geen sprake is van een nauwe (feitelijke en juridische) samenhang tussen de tegen Braskem SA ingestelde vorderingen enerzijds en de tegen de Braskem NL entiteiten ingestelde vorderingen anderzijds. Deze procedure ziet op een uitsluitend Braziliaanse kwestie, waarin de Braskem NL entiteiten slechts figuranten zijn. Er wordt al sinds het plaatsvinden van de aardbevingen in 2018 in Brazilië geprocedeerd en geschikt over de schadevergoedingsplicht van Braskem SA. Eisers stellen een groot aantal bijzonder ge-

compliceerde Braziliaansrechtelijke vragen aan de orde. De aansprakelijkheid van de ankergedaagden wordt gestoeld op een interpretatie van het Braziliaanse concept van de *indirect polluter* die geen basis kent in de huidige stand van het Braziliaanse recht. De Nederlandse rechter zou dan ook Braziliaans recht moeten toepassen en zelfs vormen, terwijl juist de Braziliaanse rechter beschikt over expertise op het gebied van Braziliaanse aansprakelijkheids- en milieurecht en de enige is die daaraan een gezaghebbende uitleg kan geven. De Braziliaanse rechter heeft bovendien toegang tot al het in de Portugese taal gestelde bewijs en heeft ook een veel directere band met en zicht op de relevante feiten in Brazilië. Door het aannemen van bevoegdheid zou de Nederlandse rechter een deconcentratie van procedures bewerkstelligen in plaats van een concentratie daarvan. Dit werkt het risico van conflicterende uitspraken in de hand, vergroot de kans dat de getroffen inwoners van Maceió ongelijk worden behandeld en doet af aan de efficiënte rechtspleging die artikel 7 Rv juist nastreeft. Op grond van het voorgaande rechtvaardigen redenen van doelmatigheid in de visie van gedaagden niet dat de vorderingen gezamenlijk door deze rechtbank worden behandeld en berecht.

6.15. Eisers hebben bestreden dat de vereiste samenhang ontbreekt. Er is sprake van dezelfde vorderingen, op basis van (vrijwel) dezelfde juridische grondslag. Daarmee is sprake van een gelijke situatie rechtens. Het gaat bovendien om aansprakelijkheid voor dezelfde schadeveroorzakende gebeurtenissen, waarmee tevens sprake is van dezelfde feitelijke situatie, aldus eisers.

6.16. De rechtbank overweegt als volgt. De vorderingen tegen zowel Braskem SA als de Braskem NL entiteiten kennen een delictuele grondslag. In de hoofdzaak worden naast Braskem SA ook de Braskem NL entiteiten als onderdeel van het Braskem-concern hoofdelijk aansprakelijk gehouden voor de(zelfde) schadelijke gevolgen van de aardshokken (ten gevolge van mijnbouwactiviteiten) op grond van het volgens eisers in Brazilië bestaande milieuaansprakelijkheidsrecht in het algemeen en het leerstuk van de aansprakelijkheid van de *indirect polluter* in het bijzonder. In die zin zijn de vorderingen tegen enerzijds de Braskem NL entiteiten en anderzijds Braskem SA onlosmakelijk met elkaar verbonden. De rechtbank is hoe dan ook bevoegd om de vorderingen tegen de Braskem NL entiteiten te beoordelen. Die beoor-

deling vergt dat de rechtbank zich verdiept in de situatie, zowel feitelijk als rechtens, in Brazilië, want eisers baseren zich op doen en nalaten van Braziliaanse entiteiten, waaronder Braskem SA, in Brazilië, voor de schadelijke gevolgen waarvan de Braskem NL entiteiten in hun visie (mede) aansprakelijk zijn. De omstandigheid dat aan ieder van gedaagden afzonderlijk specifieke verwijten worden gemaakt (in die zin dat ieders rol een andere is geweest) doet er niet aan af dat de gestelde inbreuk op de rechten van eisers dezelfde is en dat voor de beoordeling van die verwijten een aantal gemeenschappelijke feitelijke vragen en rechtsvragen moet worden beantwoord. In zoverre is er sprake van eenzelfde situatie, feitelijk en rechtens, waarin mogelijk nader onderzoek geïndiceerd is. Reeds hierom is sprake van een zodanige samenhang dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling van de vorderingen tegen enerzijds de Braskem NL entiteiten en anderzijds Braskem SA rechtvaardigen. Of de rechtsgrondslag van de vorderingen tegen zowel de Braskem NL entiteiten als Braskem SA deugdelijk is, in de zin dat de vorderingen (deels) toewijsbaar zijn, dient in de hoofdzaak te worden beoordeeld.

6.17. Gelet op het voorgaande is de rechtbank van oordeel dat de vorderingen tegen de Braskem NL entiteiten en Braskem SA zodanig samenhangen dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling rechtvaardigen, teneinde te vermijden dat bij afzonderlijke behandeling en berechting van de zaken onverenigbare beslissingen worden gegeven. De rechtbank heeft daarom op grond van het bepaalde in artikel 7 Rv (ook) rechtsmacht ten aanzien van Braskem SA.

6.18. Het Braskem-concern, en daarmee Braskem SA als topholding van het concern, heeft ervoor gekozen om de entiteiten die financiële beslissingen nemen, en haar Europese hoofdkantoor, in Rotterdam te vestigen. Braskem SA kon tegen die achtergrond in redelijkheid voorzien dat, als niet alleen die entiteiten maar ook zij – als topholding – gedagvaard zou(den) worden, dat voor deze rechtbank zou kunnen gebeuren.

Misbruik van procesrecht / misbruik van bevoegdheid

6.19. Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen over de samenhang van de vorderingen, kan zonder nadere toelichting, die ontbreekt, niet worden aangenomen dat eisers de vorderingen enkel heb-

ben ingesteld om Braskem SA aan het gerecht van haar woonplaats te onttrekken, zoals gedaagden hebben betoogd.

6.20. Over het beroep van gedaagden op misbruik van (proces)recht, in de zin dat tegen de Braskem NL entiteiten vorderingen worden ingesteld die evident kansloos zijn, met het oogmerk om bevoegdheid van de Nederlandse rechter te creëren voor de beoordeling van haar vorderingen jegens Braskem SA, wordt voorts het volgende overwogen. Vooropgesteld wordt dat slechts bij uitzondering sprake is van misbruik van (proces)recht door het instellen van een vordering. Dit doet zich met name voor indien een vordering is gebaseerd op feiten en omstandigheden waarvan de eiser de (evidente) onjuistheid kende of behoorde te kennen of op stellingen waarvan de eiser op voorhand moest begrijpen dat deze geen (enkele) kans van slagen hadden en dus volstrekt ondeugdelijk waren.

6.21. De stellingen van gedaagden nopen niet tot de conclusie dat de vorderingen van eisers reeds nu, op het eerste gezicht, als volstrekt ondeugdelijk of volstrekt kansloos in de hiervoor bedoelde zin kunnen worden aangemerkt. De feiten aangaande de aardshokken staan voor een groot deel vast, gedaagden erkennen dat sprake is van schadelijke gevolgen daarvan, en eisers hebben hun stellingen aangaande het leerstuk van de aansprakelijkheid van de *indirect polluter* onderbouwd met verwijzingen naar de Braziliaanse wetgeving en jurisprudentie. Of de door eisers gestelde rechtsgrondslag van hun vorderingen deugdelijk is, dient in de hoofdzaak te worden beoordeeld. Dat brengt met zich dat in dit stadium van de procedure, anders dan gedaagden thans (onder i, subsidiair) vorderen, nog geen plaats is voor een inhoudelijk oordeel over de vorderingen in de hoofdzaak of de ontvankelijkheid van eisers of een of meer van hen daarin.

6.22. Ook als de vorderingen in de hoofdzaak ongewenste doelen zouden beogen of ongewenste effecten zouden hebben, daargelaten dat niet op voorhand duidelijk is vanuit welk gezichtspunt die ongewenstheid zou moeten worden beoordeeld, is dat niet voldoende om te concluderen dat misbruik van (proces)bevoegdheid wordt gemaakt. Dat het instellen van deze vorderingen in strijd zou zijn met de Nederlandse openbare orde hebben gedaagden niet deugdelijk onderbouwd. Daartoe volstaat niet dat de vorderingen ertoe zouden kunnen leiden dat de Braskem NL entitei-

ten verantwoordelijk worden gehouden voor verbintenissen van Braskem SA, zoals gedaagden aanvoeren.

Forum non conveniens

6.23. Voor dagvaardingszaken kent Rv geen zogenaamde “forum non conveniens-correctie” waar gedaagden een beroep op (lijken te) doen. Ook indien, zoals gedaagden aanvoeren, deze zaak geen binding heeft met de rechtssfeer van Nederland (behoudens de vestigingsplaats van de Braskem NL entiteiten) of als een gerecht in Brazilië in een veel geschiktere positie verkeert om de zaak te behandelen, biedt de wet geen ruimte om om die reden, in afwijking van artikel 2 in samenhang met artikel 7 Rv, aan te nemen dat de Nederlandse rechter geen rechtsmacht toekomt. Ook eventuele complicaties bij de behandeling van de zaak door de Nederlandse rechter of bij de tenuitvoerlegging van een Nederlands vonnis vormen onvoldoende grond om artikel 2 in samenhang met artikel 7 Rv opzij te zetten. Indien aan de voorwaarden voor rechtsmacht is voldaan, dient de Nederlandse rechter te oordelen over de zaak. De Nederlandse rechter kan geen rechtsmacht weigeren omdat hij vindt dat de rechter in een ander land zich over de vordering(en) zou moeten (of beter zou kunnen) uitspreken (vergelijk artikel 26 Rv).

Tussenconclusie

6.24. Uit al het voorgaande volgt dat de Nederlandse rechter ten aanzien van de Braskem NL entiteiten op grond van artikel 2 Rv rechtsmacht toekomt. Ten aanzien van Braskem SA komt de Nederlandse rechter rechtsmacht toe op grond van artikel 7 lid 1 Rv. De vordering tot onbevoegdverklaring zal dus worden afgewezen.

In dit stadium van de procedure is, anders dan gedaagden thans (onder i, subsidiair) vorderen, nog geen plaats om een inhoudelijk oordeel te geven over de vorderingen in de hoofdzaak of de ontvankelijkheid van eisers of een of meer van hen daarin, ook niet op de grond dat reeds een individuele schikkingsovereenkomst met Braskem SA zou zijn gesloten. Bij dat laatste is van belang dat eisers betwisten dat met (een van) hen overeenkomsten zijn gesloten die in de weg staan aan het instellen van vorderingen in deze zaak. Hierna wordt onderzocht of het verzoek tot aanhouding van de onderhavige procedure toewijsbaar is.

Verzoek tot aanhouding

6.25. Gedaagden zijn van mening dat de rechtbank de zaak wegens litispendingie dient aan te houden totdat in Brazilië definitief is beslist over vorderingen die vrijwel hetzelfde luiden als de vorderingen van eisers en over daarmee samenhangende vorderingen. Ten aanzien van de Braskem NL entiteiten hebben gedaagden daartoe verwezen naar artikel 34 Brussel I bis-Vo en ten aanzien van Braskem SA naar artikel 12 Rv. Voorts hebben zij een beroep gedaan op de goede procesorde in verband met een doelmatige rechtspleging.

Artikel 12 Rv

6.26. Op grond van artikel 12 Rv kan, indien een zaak voor een rechter van een vreemde staat aanhangig is gemaakt en daarin een beslissing kan worden gegeven die voor erkenning en, in voorkomend geval, voor tenuitvoerlegging in Nederland vatbaar is, de Nederlandse rechter bij wie nadien een zaak tussen dezelfde partijen over hetzelfde onderwerp is aangebracht, de behandeling aanhouden totdat daarin door die buitenlandse rechter is beslist. Indien die beslissing voor erkenning en, in voorkomend geval, voor tenuitvoerlegging in Nederland vatbaar blijkt te zijn, verklaart de Nederlandse rechter zich onbevoegd. Deze regeling beoogt te voorkomen dat er gelijktijdig twee procedures tussen dezelfde partijen over hetzelfde onderwerp worden gevoerd, wat inefficiënt is en het gevaar van tegenstrijdige uitspraken in zich bergt. De rechter is in deze situatie echter niet verplicht tot aanhouding; het betreft een discretionaire bevoegdheid.

6.27. Vast staat dat in de Braziliaanse procedures niet dezelfde partijen zijn betrokken als in de onderhavige procedure. Immers, de Braskem NL entiteiten zijn in Brazilië geen procespartij. Reeds daarom is niet voldaan aan alle vereisten van artikel 12 Rv.

Artikel 34 Brussel I bis-Vo

6.28. Ook voor aanhouding op de voet van artikel 34 Brussel I bis-Vo is geen aanleiding. Voor zover al sprake is van samenhangende vorderingen in de zin van dit artikel, is geen sprake van een situatie waarin gezamenlijke behandeling en beslissing passend is teneinde onverenigbare beslissingen bij afzonderlijke behandeling te vermijden. De rechtbank acht het voor een goede rechtsbedeling niet nodig om deze procedure aan te houden.

Daarbij weegt met name mee dat aannemelijk is dat de door eisers gestarte *liquidation proceedings* thans in Brazilië voor langere tijd zijn/worden aangehouden (ambtshalve dan wel op verzoek van Braskem SA), zodat niet valt te verwachten dat daarin binnen een redelijke termijn inhoudelijk uitspraak wordt gedaan. Dat gedaagden ter gelegenheid van de mondelinge behandeling hebben aangeboden “er alles aan te zullen doen om ervoor te zorgen dat in Brazilië met voortvarendheid wordt (door)geprocedeerd en dat er binnen de *liquidation proceedings* door gedaagden actief zal worden gevraagd om de procedure niet langer aan te houden” maakt dat niet anders, nog daargelaten dat eisers gemotiveerd stellen dat de procedure van Braskem SA in Brazilië tot op heden in dit verband weinig vertrouwen inboezemt.

6.29. Ook is de rechtbank van oordeel dat het verband tussen de feiten van deze zaak en de partijen en Brazilië niet zodanig is dat een goede rechtsbedeling tot aanhouding noopt. De Braziliaanse procedures hebben hoe dan ook geen betrekking op het handelen of nalaten van de Braskem NL entiteiten (zie r.o. 6.27). Daarbij komt dat partijen diepgaand van mening verschillen over de aard, voortgang en relevantie van de Braziliaanse procedures, terwijl de juistheid van de stellingen van gedaagden daarover niet op voorhand aannemelijk is geworden.

Goede procesorde

6.30. Buiten de litispendingiebepalingen, aan de voorwaarden voor toepassing waarvan in dit geval niet is voldaan, bestaat er geen algemene regel die partijen het recht geeft de uitkomst van een andere procedure af te wachten. Bij de beoordeling van een verzoek om aanhouding dient in aanmerking te worden genomen dat onredelijke vertraging van de procedure moet worden voorkomen. Dit betekent dat een eenzijdig verzoek tot aanhouding wegens (gestelde) samenloop slechts onder uitzonderlijke en zwaarwegende omstandigheden wordt toegewezen. Feiten en omstandigheden die tot die conclusie zouden moeten leiden, zijn gesteld noch gebleken. De enkele stelling dat in Brazilië een toereikende rechtsgang bestaat, is, wat daarvan overigens ook zij, daartoe in elk geval niet voldoende.

6.31. Gelet op dit alles zal de rechtbank geen gebruik maken van haar discretionaire bevoegdheid tot aanhouding. De vordering tot aanhouding wordt dus afgewezen.

Tussentijds hoger beroep

6.32. Gedaagden hebben gevorderd het instellen van tussentijds hoger beroep toe te staan. Ingevolge artikel 337 lid 2 Rv kan van een tussenvonnisslechts tegelijk met dat van het eindvonnis hoger beroep worden ingesteld, tenzij de rechter anders heeft bepaald. Naar het oordeel van de rechtbank zijn de door gedaagden aangevoerde omstandigheden geen bijzondere omstandigheden die maken dat in het onderhavige geval van de wettelijke hoofdregel moet worden afgeweken. Ook het belang van een voortvarende procesvoering brengt mee dat de vordering om tussentijds hoger beroep toe te staan moet worden afgewezen.

Proceskosten

6.33. Gedaagden zullen als de in het ongelijk gestelde partijen hoofdelijk worden veroordeeld in de kosten van het incident, in die zin dat als de een betaalt de ander zal zijn bevrijd. De kosten worden vastgesteld op € 1.689,00 (3 punten x € 563,00 (tarief II)).

7. De beslissing

De rechtbank
in het incident

7.1. wijst de vorderingen af;

7.2. veroordeelt gedaagden hoofdelijk, in die zin dat als de een betaalt de ander zal zijn bevrijd, in de kosten van het geding, aan de zijde van eisers tot op heden vastgesteld op € 1.689,00;

7.3. verklaart de kostenveroordeling uitvoerbaar bij voorraad;

in de hoofdzaak

7.4. verwijst de zaak naar de rol van 1 februari 2023 voor het nemen van een conclusie van antwoord door gedaagden;

7.5. houdt iedere verdere beslissing aan.

NOOT*Feiten*

1. Eisers in de hoofdzaak zijn verschillende natuurlijke personen die woonachtig zijn in de stad Maceió, gelegen in de staat Alagoas te Brazilië (Eisers). In 2018 vonden in een bepaald deel van Maceió aardbevingen plaats. Eisers stellen dat de aardbevingen zijn veroorzaakt door mijnbouwactiviteiten van het Braziliaanse Braskem SA en dat zij door de aardbevingen schade hebben geleden. Eisers zijn hierop bij de Nederland-

se rechter een procedure gestart met als doel hun schade op het Braskem-concern te verhalen.

2. Eisers hebben tegelijk met de vordering tegen de Braziliaanse moeder vennootschap Braskem SA ook vorderingen ingesteld tegen drie Nederlandse entiteiten van het Braskem-concern (Braskem Netherlands B.V., Braskem Netherlands Finance B.V. en Braskem Netherlands Inc. B.V.

(hierna gezamenlijk aangeduid als *Nederlandse Gedaagden* en alle gedaagden gezamenlijk als *Gedaagden*). Volgens Eisers zijn de Nederlandse Gedaagden hoofdelijk aansprakelijk op grond van het Braziliaanse milieurecht in het algemeen en het leerstuk van de aansprakelijkheid van de *indirect polluter* in het bijzonder.

3. Gedaagden menen dat aan de Nederlandse rechter geen rechtsmacht toekomt ten aanzien van de vordering tegen Braskem SA en hebben een bevoegdheidsincident opgeworpen. In deze noot bespreken wij de uitspraak van de rechtbank en gaan wij in meer algemene zin in op het toetsingskader van art. 7 lid 1 Rv.

Internationale rechtsmacht op basis van de ankergedaagde

4. Dat de Nederlandse rechter op grond van art. 2 Rv rechtsmacht heeft ten aanzien van de Nederlandse Gedaagden staat vast. De vraag is of de rechtbank ook rechtsmacht toekomt ten aanzien van Braskem SA. Omdat Braskem SA niet in de Europese Unie is gevestigd, is de Verordening Brussel I bis (de *Verordening*) niet van toepassing en dient deze vraag te worden beantwoord aan de hand van het commune internationale bevoegdheidsrecht.

5. Op grond van art. 7 lid 1 Rv kan rechtsmacht worden gecreëerd in Nederland ten aanzien van een buitenlandse medegedaagde als er bevoegdheid is ten aanzien van een van de gedaagden (de ankergedaagde) en tussen beide vorderingen een zodanige samenhang bestaat dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling rechtvaardigen. Art. 7 lid 1 Rv is in belangrijke mate ontleend aan de bevoegdheidsbepaling die is opgenomen in art. 6 lid 1 EEX-Verdrag (en thans in art. 8 lid 1 Verordening) en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (Hof) vormt voor de Nederlandse rechter een belangrijk richtsnoer bij de uitleg van dit artikel (vgl. punt 3.4-3.5 van de conclusie van A-G Vlas bij HR 29 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:443, «JBPr» 2019/32, m.nt. Bens).

6. Bij de vraag of er een voldoende nauwe band tussen de vorderingen bestaat om het aannemen van rechtsmacht ten aanzien van de medege-daagde te legitimeren, bekijkt het Hof of er een gevaar bestaat voor onverenigbare beslissingen in verschillende lidstaten (zie o.a. HvJ EU 13 juli 2006, ECLI:EU:C:2006:458, punt 25 (*Roche Nederland BV e.a./Frederick Primus en Milton Goldenberg*)). Voor 'onverenigbaarheid' in de zin van art. 8 lid 1 Verordening is vereist dat sprake is van 'divergentie in het geschil' en dat deze divergen-tie zich voordoet in *eenzelfde situatie feitelijk en rechtens*. Hiervoor is niet vereist dat de te onder-scheiden vorderingen berusten op precies dezelf-de feitelijke grondslag.

7. Tot slot moet deze alternatieve bevoegdheids-regel restrictief worden uitgelegd en moet het voor de medegedaagde voorzienbaar zijn dat hij kan worden opgeroepen voor het gerecht van de ankergedaagde (vgl. punt 3.7 van de conclusie van A-G Vlas bij HR 29 maart 2019, ECLI:NL:HR:2019:443, «JBPr» 2019/32). De be-voegdheidsregels moeten immers in hoge mate voorspelbaar zijn.

Oordeel rechtbank

8. Volgens de rechtbank zijn de vorderingen te-gen Braskem SA en de Nederlandse Gedaagden onlosmakelijk met elkaar verbonden, omdat zij dezelfde delictuele grondslag hebben. Zij worden immers aansprakelijk gehouden voor de(zelfde) schadelijke gevolgen van de aardshokken (ten gevolge van mijnbouwactiviteiten) op grond van het volgens Eisers in Brazilië bestaande mili-euaansprakelijkheidsrecht. Reeds daarom is, al-dus de rechtbank, sprake van een zodanige sa-menhang dat redenen van doelmatigheid een gezamenlijke behandeling van de vorderingen tegen enerzijds Braskem SA en anderzijds de Ne-derlandse Gedaagden rechtvaardigen. Of de rechtsgrondslag van de vordering ten aanzien van Braskem SA deugdelijk is, dient in de hoofd-zaak te worden beoordeeld.

9. De rechtbank vervolgt dat de beoordeling van de vorderingen jegens de Nederlandse Gedaag-den – ten aanzien van wie zij hoe dan ook be-voegd is – vergt dat de rechtbank zich verdiept in de situatie, zowel feitelijk als rechtens, in Brazilië. Eisers baseren zich immers op de schadelijke ge-volgen van het doen en laten van Braziliaanse entiteiten, waaronder Braskem SA, in Brazilië, waarvoor de Nederlandse Gedaagden in hun vi-

sie (mede) aansprakelijk zijn. De rechtbank over-weegt in dit verband ook dat het Braskem-con-cern, en daarmee Braskem SA als topholding van het concern, ervoor heeft gekozen om de en-titeiten die hun financiële beslissingen nemen, en haar Europese hoofdkantoor, in Rotterdam te vestigen. Dat maakt, aldus de rechtbank, dat Braskem SA in redelijkheid kon voorzien dat zij voor de Nederlandse rechtbank gedagvaard zou kunnen worden.

10. Het beroep van Gedaagden op misbruik van procesrecht strandt. Volgens de rechtbank kun-nen de vorderingen van eisers niet, op het eerste gezicht, als volstrekt ondeugdelijk of kansloos worden aangemerkt. In dit stadium van de proce-dure is, volgens de rechtbank, nog geen plaats voor een inhoudelijk oordeel over de vorderin-gen in de hoofdzaak. De rechtbank overweegt verder dat het Nederlandse recht geen 'forum non conveniens-correctie' kent op grond waar-van de rechtbank – kort gezegd – geen rechts-macht toekomt omdat een gerecht in Brazilië in een veel geschiktere positie verkeert om de zaak te behandelen. Tot slot ziet de rechtbank geen re-den tot aanhouding van de zaak en wijst zij de vordering om tussentijds hoger beroep toe te staan af.

Toepassing toetsingskader art. 7 lid 1 Rz

11. Deze uitspraak moet worden gezien in het licht van de al langer bestaande (internationale) trend om moedervernootschappen van multina-tionals in hun eigen land aansprakelijk te stellen voor vermeend schadeveroorzakend handelen van buitenlandse (klein)dochtervernootschap-pen, waarbij tegelijkertijd met de moederver-nootschap ook de desbetreffende buitenlandse (klein)dochtervernootschap(pen) wordt (worden) gedagvaard.

12. Illustratief is de *Shell/Nigeria*-zaak, waarin de Nederlandse moedervernootschap als ankerge-daagde fungeerde om bevoegdheid ten aanzien van haar Nigeriaanse (klein)dochtervernoot-schap aan te nemen. In die zaak overwoog het hof Den Haag dat het – mede gelet op de al langer gaande ontwikkelingen op het gebied van de *foreign direct liability claims* – voor de Nigeriaanse (klein)dochtervernootschap als operationeel onderdeel van het Shell-concern redelijkerwijs voorzienbaar moet zijn geweest dat op den duur de pijlen ook gericht zouden worden op de Nederlandse topholding, waarbij

dan de Nigeriaanse (klein)dochtervennootschap zou kunnen worden opgeroepen voor een gerecht met bevoegdheid ten aanzien van de topholding (hof Den Haag 18 december 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:3586, r.o. 3.6).

13. In deze uitspraak gaat de rechtbank een stap verder. Anders dan in *Shell/Nigeria* is hier geen sprake van een Nederlandse moedervennootschap die in haar eigen land aansprakelijk wordt gesteld voor vermeend schadeveroorzakend handelen van haar buitenlandse (klein)dochtervennootschap. De topholding van het Braskem-concern is immers het Braziliaanse Braskem SA. De bevoegdheid van de Nederlandse rechtbank is in deze zaak gestoeld op drie Nederlandse (klein)-dochtervennootschappen van de Braziliaanse topholding die – naar wij begrijpen – in het geheel niet betrokken waren bij het vermeend onrechtmatig handelen in Brazilië.

14. Desalniettemin oordeelt de rechtbank dat Braskem SA in redelijkheid kon voorzien dat zij voor de Nederlandse rechtbank gedagvaard zou kunnen worden. De voorzienbaarheid wordt als het ware ingebakken in de omstandigheid dat alle entiteiten van het Braskem-concern naar het (verstreckende) Braziliaanse leerstuk van de *indirect polluter* hoofdelijk aansprakelijk zouden kunnen zijn voor het vermeend onrechtmatig handelen van Braskem SA, zonder dat enige daadwerkelijke betrokkenheid van die entiteiten bij het vermeend onrechtmatig handelen een vereiste is.

15. Deze uitspraak illustreert dat de Nederlandse rechter steeds gemakkelijk(er) internationale bevoegdheid aanneemt ten aanzien van buitenlandse medegegdaagde(n). Hoewel de uitkomst in deze specifieke zaak wellicht te billijken is, zouden wij er in algemene zin voor willen pleiten dat de Nederlandse rechter ook in deze fase van de procedure steeds voldoende onderzoek verricht en alleen dan rechtsmacht aanneemt ten aanzien van een buitenlandse medegegdaagde indien er een voldoende ‘arguable case’ is tegen de Nederlandse ankergegdaagde en/of er overigens voldoende aanknopingspunten zijn met Nederland. Van dat laatste kan bijvoorbeeld sprake zijn indien de schade (ook) in Nederland is geleden. In het Verenigd Koninkrijk hanteert men bijvoorbeeld het systeem waar een buitenlandse medegegdaagde slechts voor de Engelse rechtbank kan worden gedagvaard indien de eiser aantoonst dat sprake is van een ‘real issue’ tussen de eiser en

de ankergegdaagde en de buitenlandse medegegdaagde een ‘necessary and proper party’ bij het geschil is (*Practice Direction 6B* bij de *Civil Procedure Rules*, par. 3.1(3)). Een dergelijke drempel voorkomt *forumshopping* en waarborgt het belangrijke beginsel van het Nederlandse communale bevoegdheidsrecht dat alleen geschillen die hecht verbonden zijn met het forumland in de nationale rechter een bevoegde rechter vinden (vgl. L. Strikwerda & S.J. Schaafsma, *Inleiding tot het Nederlandse internationaal privaatrecht*, 2019/34).

16. In de huidige Nederlandse rechtspraktijk wordt in de bevoegdheidsfase nauwelijks gekeken naar de gegrondheid van de onderliggende vordering(en). De bevoegdheid van de Nederlandse rechter ten aanzien van de Nederlandse ankergegdaagde staat meestal niet ter discussie. De hoofdregel is immers dat de Nederlandse rechter rechtsmacht heeft indien de gegdaagde in Nederland is gevestigd. Slechts bij hoge uitzondering kan sprake zijn van misbruik van procesrecht door het instellen van een vordering tegen de Nederlandse gegdaagde; dit geldt met name voor gevallen waarbij een vordering is gebaseerd op feiten en omstandigheden waarvan de eiser de (evidente) onjuistheid kende of behoorde te kennen of op stellingen waarvan de eiser op voorhand moest begrijpen dat deze geen (enkele) kans van slagen hadden en dus volstrekt ondeugdelijk waren (vgl. HR 29 juni 2007, ECLI:NL:HR:2007:BA3516). Voor wat betreft de bevoegdheid ten aanzien van de buitenlandse medegegdaagde onderzoekt de rechter vervolgens slechts summierlijk of ‘op het eerste gezicht’ sprake is van een gegronde vordering. Dat is een beperkte toets, waarbij geen ruimte is voor bewijislevering. In beide gevallen wordt de vraag of de rechtsgrondslag van de vordering deugdelijk is, in de zin dat de vordering (deels) toewijsbaar is, in de hoofdzaak beoordeeld.

17. Een vordering is niet snel ‘op het eerste gezicht’ ongegrond, laat staan volstrekt ondeugdelijk of kansloos. Dat geldt des te meer indien die vraag – zoals in deze zaak – moet worden beoordeeld naar buitenlands recht. Door de beperkte kennis van het betreffende buitenlandse recht zal de Nederlandse rechter geneigd zijn om bevoegdheid aan te nemen en het debat over de gegrondheid van de vorderingen door te schuiven naar de hoofdzaak.

18. Dit terwijl het aannemen van internationale bevoegdheid vergaande gevolgen heeft. Niet alleen voor de buitenlandse medegedaagde (die wordt weggetrokken bij het gerecht van zijn eigen land), maar ook voor het uit openbare middelen gefinancierde gerechtelijke apparaat. Als de internationale bevoegdheid eenmaal is aangenomen op grond van art. 7 lid 1 Rv, komt deze immers niet te vervallen als de ankervordering vervolgens ongegrond blijkt. In dergelijke gevallen is er in het geheel geen link meer met Nederland en dient de Nederlandse rechter zich te buigen over een uitsluitend buitenlandse kwestie: een zaak naar buitenlands recht, met buitenlandse partijen over vermeend onrechtmatig gedrag dat in het buitenland heeft plaatsgevonden.

19. Een dergelijke uitkomst lijkt ons niet doelmatig en – gelet op het reeds zwaar belaste Nederlandse rechtssysteem – ook niet wenselijk. Ook vragen wij ons af of een dergelijke uitkomst vanuit het oogpunt van kwaliteit van rechtsbedeling het meest geschikt is.

20. Tot slot wijzen wij nog op het potentiële risico bij de erkenning en tenuitvoerlegging buiten de Europese Unie van een Nederlands vonnis waarin de vordering jegens de Nederlandse ankergedaagde wegens ongegrondheid is afgewezen en de vordering jegens de buitenlandse medegedaagde is toegewezen. Alhoewel de bevoegdheidsgrond pluraliteit van gedaagden in beginsel naar internationale maatstaven algemeen aanvaardbaar is, ligt een executierisico op de loer indien er in het geheel geen band is tussen het geschil en het forum. Dat is niet in het belang van de benadeelden en is bovendien niet goed voor het aanzien van de Nederlandse rechtspraak.

21. Dergelijke onwenselijke uitkomsten zouden kunnen worden voorkomen indien de Nederlandse rechter alleen bevoegdheid ten aanzien van een buitenlandse medegedaagde aanneemt indien er een voldoende 'arguable case' is tegen de Nederlandse ankergedaagde en/of er overigens voldoende aanknopingspunten zijn met Nederland. De huidige tekst van art. 7 lid 1 Rv – waarin zowel 'voldoende samenhang' als

'doelmatigheid' centraal staan – biedt daarvoor voldoende ruimte.

mr. T.L. Schasfoort
advocaat bij Stek te Amsterdam

mr. J. Wind
advocaat bij Stek te Amsterdam

Abonnementen en administratie

Sdu Klantenservice, Postbus 20025, 2500 EA Den Haag, Tel. 070-378 98 80; www.sdu.nl/klantenservice.

«JBPr» verschijnt 5 keer per jaar op papier en online via opmaat.sdu.nl. «JBPr» is ook beschikbaar via content integratie. Toegang tot «JBPr» via de Sdu Tijdschriften App (Stapp, te downloaden in de App Store en via Google Play) maakt ook onderdeel uit van het abonnement. Stapp is geschikt voor zowel iOS (Apple) als Android (Google).

Voor actuele prijzen, abonnementsvormen en onze leveringsvoorwaarden verwijzen wij u naar sdu.nl of kunt u contact opnemen met onze klantenservice. Abonnementen kunt u afsluiten via sdu.nl of via Sdu Klantenservice. Postbus 20025, 2500 EA Den Haag; tel: (070) 378 98 80; e-mail: sdu@sdu.nl.

Vanwege de aard van de uitgave gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht. Uw persoonlijke gegevens worden door ons zorgvuldig behandeld en beveiligd. Wij verwerken uw gegevens voor de uitvoering van de (abonne-)overeenkomst en om u op uw vakgebied van informatie te voorzien over gelijksoortige producten en diensten van Sdu bv. Voor het toesturen van informatie over (nieuwe) producten en diensten gebruiken wij uw e-mailadres alleen als u daarvoor toestemming heeft gegeven. Uw toestemming kunt u altijd intrekken door gebruik te maken van de afmeldlink in het toegezonden e-mailbericht. Als u in het geheel geen informatie wenst te ontvangen over producten en/of diensten, dan kunt u dit laten weten aan Sdu Klantenservice: informatie@sdu.nl. Abonnementen gelden voor minimaal één jaar en hebben een opzegtermijn van twee maanden. Onze uitgaven zijn ook verkrijgbaar in de boekhandel. Voor informatie over onze leveringsvoorwaarden kunt u terecht op www.sdu.nl.

©Sdu B.V. 2022

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De bij toepassing van art. 16b en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting Pro, Postbus 3060, 2130 KB te Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van een gedeelte van deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken op grond van art. 16 Auteurswet dient men zich tevoren tot de uitgever te wenden. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgevers geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van uitspraken of artikelen aan «JBPr» impliceert toestemming voor openbaarmaking en verveelvoudiging t.b.v. de elektronische ontsluiting van (delen van) «JBPr» in enige vorm.

Jurisprudentie Burgerlijk Procesrecht

Redactie

Mw. prof. mr. C.J.M. Klaassen (CJMK), Radboud Universiteit Nijmegen
Mr. R.M. Andes (RMA), Dirkszwaiger
Mr. P.E. Ernste (PEE), NautaDutilh
Mr. A. van Hees (AvH), Stibbe
Mr. J.G.A. Linssen (JGAL), Advocatenkantoor mr. J.G.A. Linssen
Mr. T. van Malssen (TvM), Dirkszwaiger

Redactieadviesraad

Mr. A. Hammerstein, Oud-raadsheer Hoge Raad der Nederlanden
Prof. mr. H.J. Snijders, Universiteit Leiden

Redactiesecretariaat

Mr. R.M. Andes, Dirkszwaiger
Postbus 55, 6500 AB Nijmegen
e-mail: andes@dirkszwaiger.nl

ISSN: 1571-2419

Citeertitel

«JBPr» 2022/x (volgnummer uitspraak)

Advertentieacquisitie

Cross Media Nederland
Tim Lansbergen
010-7607324
tim@crossmedianederland.com

«JBPr» streeft ernaar zoveel mogelijk interessante uitspraken op het gebied van het burgerlijk procesrecht te publiceren. Indien u beschikt over uitspraken die naar uw oordeel (mogelijk) geschikt zijn voor publicatie in «JBPr», verzoekt de redactie u deze aan het redactiesecretariaat toe te sturen.